

Asia: VN/20244/2021

Lausuntopyyntö koskien hallituksen esitystä eduskunnalle julkisista hankinnoista ja käyttö-oikeussopimuksista annetun lain (1397/2016) 174 §:n muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Sosiaali- ja terveystalvaeluiden alalla toimivilla sidosyksiköillä ulosmyyntiraja on vuoden 2021 loppuun saakka 10 prosenttia ilman euromääräistä rajaa. Tämän jälkeen rajojen oli määrä sopeuttaa muita toimialoja vastaaviksi eli 5 prosenttiin mutta korkeintaan 500 000 euroon.

Nyt työ- ja elinkeinoministeriö esittää hallituksen esitysluonnoksessa, että julkiset sote-yhtiöt saisivat jatkaa olemassa olevia sidosyksikkö- ja yhteistyöjärjestelyjään nyt voimassa olevien säännösten mukaisesti, kunnes kuntien ja sairaanhoitopiirien tehtävät siirtyvät hyvinvointialueille 1.1.2023. Jatkevavalla siirtymäkaudella sovellettava sallitun ulosmyynnin osuus säilyisi ennallaan 10 prosenttina. Vastaavasti euromääräistä enimmäismäärää ei sovellettaisi siirtymäajan pidennyksen aikana.

Ministeriö perusteluu esitystä sillä, että siirtymäajan pidennyksen aikana hankintayksiköt voivat jatkaa sidosyksikkö- ja yhteistyöjärjestelyjään voimassa olevien säännösten mukaisesti siihen saakka, kunnes kuntien ja sairaanhoitopiirien tehtävät siirtyvät hyvinvointialueille 1.1.2023 lukien.

Suomen Yrittäjät ei kannata esitettyä siirtymäajan muunnosta seuraavin perusteluin:

1. Sidosyksiköillä ja niiden omistajilla on ollut siirtymäajan mahdollisuus sopeuttaa toimintaansa siihen, että ulosmyyntirajat muuttuvat ensi vuoden alusta. Julkisomisteiset sote-yhtiöt voivat tehdä jatkossakin ulosmyyntiä 10 prosenttia liikevaihdostaan. Tämän mahdollistaa hankintalaki, johon on kirjattu poikkeus, jolla sidosyksikön ulosmyynti voidaan nostaa 10 prosenttiin ilman euromääräistä

rajaa silloin, kun vastaavaa markkinaehtoista toimintaa ei ole. Tämä edellyttää sitä, että hankintayksikkö julkaisee avoimuusilmoituksen julkisten hankintojen ilmoituskanava Hilmassa. Jos yhtään alalla toimivaa yritystä ei vastaa ilmoitukseen, hankintayksikön ulosmyyntiraja nousee 10 prosenttiin seuraavan kolmen vuoden ajaksi. Sote-yhtiöt voivat käyttää tätä mahdollisuutta jatkossa, kun siirtymäaika nyt umpeutuu.

2. Esitysluonnoksen yritysvaikutusten arvioinnissa todetaan, että siirtymäajan pidentämisellä vuodella voi olla välillisiä negatiivisia yritysvaikutuksia sellaisille yrityksille, jotka tarjoavat palvelujaan samoilla markkinoilla kuin sidosyksiköt. Yritysvaikutusten arviointi on myös syytä laajentaa ja se tulee tehdä perusteellisemmin.

3. Kilpailu- ja kuluttajavirasto KKV:n on arvioinut sidosyksikköjen markkinatoiminta pahimmillaan lannistaa tai lamauttaa yksityisten yritysten toimintaa jopa sillä seurauksella, että ne poistuvat kokonaan markkinoilta.

4. Sote-alan markkinoita on kehitettävä kustannustehokkaasti. Sote-yritykset osaltaan turvaavat palveluiden saatavuuden koko maassa. Yrittäjyyden edistämiseksi julkisyhtiöiden mahdollisuuksia toimia markkinoilla tulee kaventaa, ei kasvattaa.

5. Palveluita avoimille markkinoille tuottavat julkisen sektorin toimijat, jotka voivat hyödyntää sidosyksikköasemaansa, sotkevat reilua kilpailua ja nauttivat merkittävästä kilpailueduista suhteessa samoilla markkinoilla toimiviin yrityksiin. Yksittäinen sote-yrittäjä on julkisomisteisen yhtiön nähden monin tavoin heikommassa kilpailuasemassa. Esimerkiksi julkisomisteinen yhtiö saa pääsääntöisesti sen alkupääoman kunnalta siirtyvästä omaisuudesta. Verovaroin rahoitettu toimija voi harjoittaa liiketoimintaa ilman tosiasiallista konkurssiriskiä.

6. Ei ole tarkoituksenmukaista tai relevanttia vertailla eri EU-maiden sallittuja ulosmyyntiprosentteja keskenään. Sen sijaan on huomioitava laajempi konteksti, toimintaympäristö ja muu säädäntö. Euroopan unionin mittakaavassa verrattain alhaisempi ulosmyyntiraja (5 %) on perusteltua Suomessa, koska kunnilla on Suomessa laaja itsehallinto ja kuntien liiketoiminta on levinnyt eri toimialoille.

7. Esitys rajoittaa EU:n sisämarkkinoiden vapaata liikkuvuutta (tavarat, palvelut, pääomat, työvoima).

Yllä mainittujen perusteluihin vedoten Suomen Yrittäjät esittää, että siirtymäaika päättyy ensi vuodesta alkaen, kuten alun perin on sovittu ja säädetty.

Sosiaali- ja terveystalouden uudistuksesta

Sote-uudistus on astunut voimaan. Sote-laki vaikuttaa monella tavalla hyvinvointialueella tehtäviin hankintoihin. Kun sosiaali- ja terveydenhuollon, ensihoidon sekä pelastustoimen palvelut kootaan yhden maakunnan kattavan julkisen organisaation sisälle, kasvaa hankintayksikön koko sekä volyymi merkittävästi.

Nyt esitettävä sote-alan sidosyksiköiden ulosmyyntirajan (10 prosenttia ilman euromääräistä rajaa) jatkaminen vuoden 2023 loppuun saakka ei saa muodostua pysyväksi. Sote-uudistus muuttaa merkittävästi hankintayksikön taloudellista merkitystä.

10 prosentin ulosmyyntiraja vaikuttaisi erittäin negatiivisesti hyvinvointialueella toimivien sote-alan yritysten toimintaedellytyksiin. Se olisi omiaan vähentämään palveluiden ostamista avoimilta markkinoilta julkisin hankintoin.

Toteamme, että sidosyksiköiden ulosmyyntirajan jatkaminen 10 % ilman euromääräistä rajaa ei saa muodostua pysyväisluonteiseksi ratkaisuksi.

Janika Tikkala

elinkeinopolitiikan asiantuntija

Tanja Matikainen

kunta- ja elinkeinoasioiden päällikkö

Harri Jaskari

johtaja

Tikkala Janika
Suomen Yrittäjät